

JEDINSTVENI PATENTNI SUD – NOVI PRAVOSUDNI ORGAN ZA REŠAVANJE SPOROVA U VEZI ZA EVROPSKIM I UNITARNIM PATENTOM

Apstrakt

U radu je predstavljen Jedinštveni patentni sud, kao novi pravosudni organ za rešavanje sporova u vezi sa evropskim i unitarnim patentom. Sporazum o jedinstvenom patentnom sudu potpisan je u februaru 2013. godine, a sud bi trebalo da počne sa radom početkom 2015. godine. Nakon uvodnih napomena o uspostavljanju jedinstvenog sistema zaštite pronalazaka u Evropskoj uniji, u prvom delu rada razmotrene su prepreke na putu ka uspostavljanju Jedinštvenog patentnog suda. Posebna pažnja posvećena je odnosu između Jedinštvenog patentnog suda i Evropskog suda pravde. U okviru drugog dela rada predstavljene su najznačajnije odredbe Sporazuma o jedinstvenom patentnom sudu, kao što su one koje se tiču nadležnosti suda, način izbora sudija, jezika na kome se vodi postupak itd.

Ključne reči: *Jedinštveni patentni sud, unitarni patent, evropski patent, Evropska unija, Evropski sud pravde.*

1. Uvodne napomene

Nakon više od tri decenije pregovora o uspostavljanju jedinstvenog sistema zaštite pronalazaka u Evropskoj uniji, Evropska komisija je 13. aprila 2011. predložila tzv. patentni zakonodavni paket. Ovaj paket sastoji se od tri komponente: Uredba o sprovođenju bliže saradnje u oblasti

¹ Naučni saradnik, Institut za uporedno pravo Beograd, Pravni fakultet Univerziteta u Banja Luci

stvaranja unitarne patentne zaštite², Uredba o sprovođenju bliže saradnje u oblasti stvaranja unitarne patentne zaštite koja se tiče prevođenja³ i Sporazum o jedinstvenom patentnom sudu.⁴

Unitarni patent definisan je kao klasični evropski patent koji izdaje Evropski zavod za patente (EZP) i kome se samo dodaje atribut unitarni. Unitarni patent može biti dobijen, ograničen, prenesen, opozvan ili proširen samo za sve države članice koje učestvuju u bližoj saradnji. Inače, unitarni patent postoji zajedno sa nacionalnim i klasičnim evropskim patentom, a titulari mogu da biraju između različitih kombinacija evropskog patenta i unitarnog patenta.⁵

Posle niza problema sa kojima se Unija suočila na putu ka uspostavljanju jedinstvenog sistema zaštite pronalazaka u EU (npr. problemi u vezi sa režimom prevođenja, ulogom Evropskog suda pravde u okviru novog patentnog sistema), Uredbe o unitarnoj patentnoj zaštiti stupile su na snagu su 1. januara 2013. Ove dve Uredbe trebalo bi da počnu da se primenjuju od 1. januara 2014. ili od datuma stupanja na snagu Sporazuma o jedinstvenom patentnom sudu, u zavisnosti od toga koji od ovih datuma nastupi kasnije.

Što se tiče Sporazuma o jedinstvenom patentnom sudu, ovaj Sporazum potpisan je 19. februara 2013, a stupiće na snagu čim ga ratifikuje trinaest država, uključujući Francusku, Nemačku i Ujedinjeno Kraljevstvo. Očekuje se da će Jedinstveni patentni sud početi sa radom početkom 2015. godine.

U okviru prvog dela rada razmotrene su prepreke na putu ka uspostavljanju Jedinstvenog patentnog suda. Posebna pažnja posvećena je odnosu između ovog suda i Evropskog suda pravde. U drugom delu rada predstavljene su najznačajnije odredbe Sporazuma o jedinstvenom patentnom sudu.

² Regulation (EU) No 1257/2012 of the European Parliament and of the Council implementing enhanced cooperation in the area of the creation of the unitary patent protection, *OJ L 361/1*.

³ Regulation (EU) No 1260/2012 of the European Parliament and of the Council implementing enhanced cooperation in the area of the creation of the unitary patent protection with regard to the applicable translation arrangements agreement, *OJ L 361/1*.

⁴ Agreement on Unified patent Court, <http://www.unified-patent-court.org/images/documents/upc-agreement.pdf>, 17.10.2013.

⁵ Tako titulari patenta mogu, na primer, da se opredele za unitarni patent za dvadeset pet država članica EU koje učestvuju u bližoj saradnji, zajedno sa klasičnim evropskim patentom koji ima dejstvo u jednoj ili više država članica Konvencije o evropskom patentu (KEP) koje ne učestvuju u bližoj saradnji, kao što su Španija, Italija, Švajcarska, Turska, Island itd.

2. Prepreke na putu ka uspostavljanju Jedinistvenog patentnog suda

Dana 23. decembra 2003. godine, Evropska komisija je iznela prvu verziju Sporazuma o osnivanju suda za evropski i unitarni patent, koji je kasnije izmenjen i dopunjen u skladu sa Mišljenjem Evropskog suda pravde. Inače, jedno od najspornijih pitanja iz ovog sporazuma ticalo se odnosa između ovog suda i Evropskog suda pravde, tačnije uloge Evropskog suda pravde u okviru novog sistema za rešavanje patentnih sporova u EU.

2. 1. Predlog sporazuma o sudu za evropski i unitarni patent

U Predlogu Komisije iz decembra 2003. godine o osnivanju Suda za evropski i unitarni patent, prvobitno je bilo predviđeno da za sporove koji se tiču klasičnog evropskog patenta i sporove koji se tiču novog unitarnog patenta, umesto nacionalnih sudova, bude nadležan novi sud za patentne sporove. Predlog o osnivanju ovakvog suda je podrazumevao pristupanje Evropske unije Evropskom zavodu za patente (EZP). Da bi EU pristupila EZP, morao bi da se potpiše međunarodni ugovor između EU, država članica EU i država ugovornica Konvencije o evropskom patentu (KEP) koje nisu članice EU. Potpisivanjem ovakvog ugovora, novi sud bi dobio isključivu nadležnost za rešavanje sporova koji se tiču unitarnog patenta.

Međutim, Evropski sud pravde je 8. marta 2011. dao negativno mišljenje o predloženom osnivanju Suda za evropski i unitarni patent, ističući da ovako koncipiran predlog zadire u ovlašćenja koja su Osnivačkim ugovorima poverena institucijama EU i državama članicama EU. U obrazloženju Suda stoji da je predlog u suprotnosti sa Ugovorom o EU i Ugovorom o funkcionisanju EU i to po najmanje dva osnova. S jedne strane, ovakvim predlogom se pravosudnim organima država članica oduzimaju ovlašćenja koja se odnose na tumačenje i primenu prava EU. Uzimajući u obzir da su upravo države članice EU te koje imaju ključnu ulogu u očuvanju prirode komunitarnog pravnog poretka, očigledno je da je predlog u suprotnosti sa pravom EU. S druge strane, sam Evropski sud pravde lišen je ovlašćenja da, u okviru prethodnog postupka,⁶ odgovara na pitanja nacionalnih sudova država članica EU u vezi sa tumačenjem

⁶ Čl. 267 Ugovora FEU (Postupak donošenja preliminarne odluke, postupak pribavljanja preliminarne, prethodne, prejudicijelne odluke).

odredbi komunitarnog prava (odredbi Ugovora, akata koje su doneli organi Unije i statuta tela osnovanih aktom Saveta).⁷ Na ovaj način bi došlo do suštinske izmene karaktera ovlašćenja poverenih institucijama EU i državama članicama EU, koja su neophodna za očuvanje same prirode pravnog poretka EU.⁸

Predlog o osnivanju Suda za evropski i unitarni patent je izmenjen i dopunjen u skladu sa Mišljenjem Evropskog suda pravde. Novim predlogom predviđene su garancije da će se ovaj sud obraćati Evropskom sudu pravde po prethodnom pitanju, na isti način na koji to čine nacionalni sudovi država članica EU. Pored toga, prvobitnim predlogom o osnivanju Suda za evropski i unitarni patent bilo je predviđeno da on bude nadležan i za države potpisnice Konvencije o evropskom o patentu koje nisu članice EU (npr. Švajcarska, Norveška, Turska, itd.). Nakon negativnog mišljenja Evropskog suda pravde, odustalo se od te zamisli i predlog je izmenjen u smislu da je nadležnost novog suda ograničena samo na države članice EU.

Sporazumom je predviđeno da će Jedinostveni patentni sud (JPS) imati isključivu nadležnost za sporove u vezi sa evropskim patentom i budućim unitarnim patentom. Ovakvim rešenjem je otklonjena mogućnost da se niz patentnih parnica u vezi sa istim patentom pojavi u različitim državama članicama, kao i opasnost da se sudske odluke razlikuju od jedne do druge države. Osim toga, postojanje unitarnog patenta i jedinstvenog postupka rešavanja patentnih sporova treba da doprinese smanjenju troškova za mala i srednja preduzeća i bude podsticaj za rad na novim pronalascima, obezbeđujući patent koji nije skup, koji je visokog kvaliteta i za koji je u Evropi nadležan jedan, specijalizovani sud.⁹

Pitanje usklađenosti Predloga sporazuma o jedinstvenom patentnom sudu sa primedbama koje je Sud pravde izneo u Mišljenju od 8. marta 2011. opet je postavljeno u oktobru 2012. godine. Naime, grupa najuglednijih profesora i advokata iz oblasti prava intelektualne svojine pokrenula je inicijativu za ponovno preispitivanje usklađenosti

⁷ J. Čeranić, „Predlog novog sistema zaštite pronalazaka u EU – patent Unije“, *Pravo i privreda*, 7-9/2012, str. 369-370.

⁸ E. Bonadio, „EJC Advocate General Rejects EU Patent Litigation Scheme“, *Journal of Intellectual Property Law & Practice*, 5/2010, str. 286-287.

⁹ A. Pompidou, „Un brevet unique permettra à l’Union européenne d’être plus compétitive http://www.robert-schuman.eu/entretien_europe.php?num=55, 17.10.2013.

ovog predloga sa pravom EU.¹⁰ U pomenutoj inicijativi navodi se da su na osnovu Predloga sporazuma o jedinstvenom patentnom sudu, nacionalnim sudovima država članica EU oduzete nadležnosti u vezi sa evropskim patentom i unitarnim patentom. Na taj način, strane u sporu su u potpunosti lišene mogućnosti da im sude nacionalni sudovi, što je u suprotnosti sa pravom EU. Naime, pravosudni sistem EU, kao i pravni poredak EU, počiva upravo na saradnji nacionalnih sudova i Evropskog suda pravde.¹¹ Iako je ova inicijativa imala velikog odjeka u javnom mnjenju, njome nije postignuto ono što su njeni potpisnici želeli.

2.2. Uloga Evropskog suda pravde u okviru sistema za rešavanje patentnih sporova

Na redovan toka postupka uspostavljanja zaštite unitarnim patentom uticala je i odluka šefova država i vlada zemalja članica EU doneta na sastanku 29. juna 2012. Iako su uredbe o unitarnoj patentnoj zaštiti stupile na snagu u januaru 2013. godine, zakonitost ove odluke i dalje se osporava u pojedinim naučnim i stručnim klubovima. Na pomenutom sastanku, Evropski savet odlučio je da se Predlog uredbe o unitarnoj patentnoj zaštiti izmeni u smislu da se iz njegove sadržine ukoloni nekoliko odredbi koje se tiču nadležnosti Evropskog suda pravde. Reč je o članovima 6, 7 i 8 koji se odnose na direktne povrede unitarnog patenta, indirektne povrede i ograničenja prava dobijenih na osnovu unitarnog patenta. Dakle, reč je o članovima kojima je bio određen minimum zajedničkog materijalnog prava unitarnog patenta.¹²

Odluka da se Uredba o unitarnom patentnoj zaštiti izmeni kako bi se iz njenog sadržaja ukolinile odredbe koje se tiču nadležnosti Evropskog suda pravde Evropski savet obrazlagao je time da se identične odredbe nalaze u Predlogu sporazuma o jedinstvenom patentnom sudu. Evropski savet se na ovaj korak odlučio pod uticajem britanske vlade koja se oduvek zalagala za to da Evropski sud pravde bude u potpunosti izopšten iz pravosudnog patentnog sistema EU. Dodela nadležnosti Sudu pravde mogla bi, prema mišljenju Velike Britanije, da dovede do neželjenih

¹⁰ “Motion on the project on European Patent Court by Law professors and lawyers”, <http://www.unitary-patent.eu/content/motion-project-european-patent-court-law-professors-and-lawyers>, 17.10.2013.

¹¹ *Ibid.*

¹² J. Čeranić, „Unitarni patent – evropski patent sa unitarnim dejstvom“, *Pravo i privreda*, 4-6/2013, 770.

posledica, npr. da odluke donose sudije koje nisu specijalisti za patentno pravo, da se donošenje odluka oduži, da se pojave dodatni troškovi itd.¹³ Ukoliko Evropski sud pravde bude deo budućeg pravosudnog patentnog sistema, dovodi se u pitanje svrha postojanja Jedinstvenog patentnog suda.¹⁴

Zakonitost ove odluke osporavana je iz više razloga. Pre svega, isticano je da ukoliko ne postoje članovi 6-8 ne može se govoriti o pravu intelektualne svojine kojim se obezbeđuje uniformna zaštita, jer je samim državama članicama ostavljeno je da, u okviru nacionalnih zakona, odrede prava titulara evropskog patenta sa dejstvom na teritoriji cele Unije. S obzirom na to da svaka država članica može da materijalizuje zaštitu na drugačiji način, unitarno dejstvo te zaštite može biti ugroženo.¹⁵ Zatim, Sporazum o jedinstvenom patentnom sudu je sporazum zaključen između država članica, tj. međudržavni sporazum. S obzirom na to da Evropska unija kao takva nije potpisnica Sporazuma, on ne predstavlja deo pravnih tekovina EU. Dakle, Sporazum se nalazi izvan pravnog okvira EU, te Evropski sud pravde neće biti nadležan ni po jednom pitanju koje se tiče patentnog prava, tj. neće postojati mogućnost da se proveriti da li su odluke novog specijalizovanog suda u skladu sa pravom EU.¹⁶ Najzad, ovakvom odlukom Evropski savet je prekoračio svoja ovlašćenja, jer je samim Ugovorima predviđeno da on daje neophodne podsticaje Uniji za njen razvoj i utvrđuje njenu opštu političku orijentaciju i prioritete, ali ne vrši zakonodavnu funkciju.¹⁷

Ovakva odluka Evropskog saveta naišla je na oštro protivljenje u naučnim i stručnim krugovima, ali i u samom Evropskom parlamentu, koji je, u julu 2012. godine, doneo odluku da se glasanje o patentnom zakonodavnom paketu odloži za jesen 2012. godine.

Da bi ubrzao postupak usvajanja tzv. patentnog zakonodavnog paketa, Kipar (koji je predsedavao EU u drugoj polovini 2012. godine) je predložio amandman na Uredbu o unitarnoj patentnoj zaštiti. Reč je o, sada već čuvenom, amandmanu broj 70, čiji se četvrti i najznačajniji

¹³ *Ibid.*, 770-771.

¹⁴ “Why the European Council has killed any workable EU patent?”, <http://unitary-patent.eu/content/why-european-council-has-killed-any-workable-eu-patent>, 08. 10. 2013.

¹⁵ *Ibid.*

¹⁶ Disunion and anti-Europeanism of the European Union with the unitary patent“, <http://www.unitary-patent.eu/content/disunion-and-anti-europeanism-european-union-unitary-patent>, 08.10.2013.

¹⁷ Čl. 15, st. 1 Ugovora EU.

deo, poznatiji kao „kiparski kompromis“, odnosi upravo na nekadašnje članove 6-8.

„Kiparskim kompromisom“ predviđeno je upućivanje na odredbe nacionalnih zakonodavstava koje se tiču direktnih i indirektnih povreda i izuzetaka od toga (materija na koju su se odnosili članovi 6-8). Na taj način, uniformno dejstvo unitarnog patenta zagantovano je primenom jednog nacionalnog prava u zavisnosti od nacionalnosti podnosioca zahteva za priznanje patenta. Uniformnost između svih unitarnih patenata počiva na harmonizaciji odredbi nacionalnih zakonodavstava koje će biti harmonizovane u skladu sa odredbama o Sporazuma o jedinstvenom patentnom sudu.

„Kiparski kompromis“ kritikovan je iz više razloga. Pre svega, izbor nacionalnog prava u zavisnosti od podnosioca patenta podrazumeva određenu neizvesnost tokom trajanja patenta, jer on može biti prodat ili prenesen. Zatim, harmonizacija nacionalnih propisa na osnovu Sporazuma o jedinstvenom patentnom sudu ostavlja određeni stepen slobode svakoj državi prilikom usaglašavanja nacionalnih propisa sa Sporazumom. Stoga se često pominjalo da je „kiparski kompromis“ samo „prazna školjka“¹⁸, jer nikakva uniformna zaštita realno nije definisana. Zaštita se mora tražiti na drugom mestu, u nacionalnim pravima koja su harmonizovana na osnovu međunarodnog sporazuma. Naposljetku, uniformna zaštita koju obezbeđuje unitarni patent nije utvrđena u redovnom zakonodavnom postupku EU (postupak zajedničkog odlučivanja (saodlučivanja) Evropskog parlamenta i Saveta), već je definisan propisima koji se nalaze izvan pravnog poretka EU, propisima Sporazuma o jedinstvenom patentnom sudu.¹⁹

Iako ovaj amandman nije doprineo većoj usklađenosti Uredbe o unitarnom patentu sa Osnivačkim ugovorima, njime je ostvaren davnašnji cilj Velike Britanije, a to je uspostavljanje „mikrokosmosa patenata“.²⁰

¹⁸ „Le seigneur des brevets unitaires : un aperçu du vote de plénière du Parlement européen”, <http://www.unitary-patent.eu/fr/content/le-seigneur-des-brevets-unitaires-un-aperçu-du-vote-de-pleniè-re-du-parlement-europeen>, 08.10.2013.

¹⁹ J. Čeranić (2013), 773-774.

²⁰ „Le seigneur des brevets unitaires : un aperçu du vote de plénière du Parlement européen”, <http://www.unitary-patent.eu/fr/content/le-seigneur-des-brevets-unitaires-un-aperçu-du-vote-de-pleniè-re-du-parlement-europeen>, 08.10.2013.

3. Sporazum o jedinstvenom patentnom sudu

Uprkos protivljenju dela naučne i stručne javnosti, Evropski parlament i Savet su u decembru 2012. godine izglasali tzv. patentni zakonodavni paket. Dve uredbe o unitarnoj patentnoj zaštiti stupile su na snagu 1. januara 2013., a trebalo bi da počnu da se primenjuju od 1. januara 2014. ili od datuma stupanja na snagu Sporazuma o jedinstvenom patentnom sudu, u zavisnosti koji od ovih datuma nastupio kasnije.

Što se tiče Sporazuma o jedinstvenom patentnom sudu, ovaj sporazum potpisan je 19. februara 2013.,²¹ a stupiće na snagu čim ga ratifikuje trinaest država, uključujući Francusku, Nemačku i Veliku Britaniju. Očekuje se da će Jedinstveni patentni sud početi sa radom početkom 2015. godine.

Jedinstveni patentni sud je zajednički sud svih država članica koje su potpisale Sporazum o JPS i stoga je deo njihovog pravosudnog sistema. Ovaj sud ima isključive nadležnosti u vezi sa evropskim patentom i evropskim patentom sa unitarnim dejstvom – unitarnim patentom. Isključive nadležnosti mogu biti predmet izuzeća tokom prelaznog (tranzicionog) perioda. Poslovnik Jedinstvenog patentnog suda važi na teritoriji onih država članica ugovornica koje su ratifikovale Sporazum u okviru predviđenog vremenskog perioda. Inače, Jedinstveni patentni sud nije nadležan za nacionalne patente.

Sporazum o jedinstvenom patentnom sudu je otvoren za sve države članice EU, ali ga ne mogu potpisati države koje su izvan EU. Za sada je Sporazum potpisalo dvadeset pet država članica EU, izuzev Španije i Poljske.

Sporazumom je predviđeno da Jedinstveni patentni sud ima svojstvo pravnog lica u svakoj državi članici i uživa najširu moguću pravnu sposobnost koju nacionalno pravo dodeljuje pravnim licima.²²

²¹ Sporazum su 19. februara 2013. potpisale dvadeset četiri države, a 8. marta 2013. potpisala ga je Bugarska, kao dvadeset peta zemlja. Poljska i Španija nisu potpisale Sporazum, ali predviđena je mogućnost i da to učine kasnije.

²² Čl. 4, st. 1 Sporazuma o jedinstvenom patentnom sudu (dalje : Sporazum JPS):

3. 1. Sedište Jedinstvenog patentnog suda

Jedno od pitanja koje je bilo sporno od samog početka i oko koga su se vodile rasprave ticalo se sedišta suda za patentne sporove. Kako se znalo da će zemlja u kojoj bude uspostavljeno sedište suda, osim velike ekonomske koristi, uživati i ugled u svetu inovacija (kao London u svetu finansija ili silikonska dolina u oblasti istraživanja i razvoja), potpuno je bilo očekivano to što više od pola godine tri ozbiljne ekonomije EU, Francuska, Velika Britanija i Nemačka, nisu mogle da se dogovore da li da sedište suda bude u Parizu, Londonu ili Minhenu.

Najzad, predsednici država i vlada država članica EU su, na već pomenutom samitu održanom 29. juna 2012., postigli kompromis u vezi sa sedištem Jedinstvenog patentnog suda. Predviđeno je da sedište suda bude u Parizu, a specijalizovana odeljenja u Londonu i Minhenu.²³ Inače, pored sedišta u Parizu i odeljenja u Londonu i Minhenu, predviđena su i regionalna, tj. lokalna odeljenja ovog suda.

3. 2. Organizacija Jedinstvenog patentnog suda

Jedinstveni patentni sud čine: Sud prve instance, Apelacioni sud (Žalbeni sud) i Registar.²⁴

Sud prve instance ima centralno odeljenje, kao i lokalna i regionalna odeljenja.²⁵ Svaka država članica ugovornica uspostavlja lokalno odeljenje ili zajedno sa jednom ili više država članica ugovornica regionalno odeljenje Suda prve instance.

Sedište Apelacionog suda je u Luksemburgu, a Registar je takođe uspostavljen gde i sedište Apelacionog suda.

Pored toga, predviđeno je uspostavljanje patentne medijacije i centra za arbitražu sa sedištem u Ljubljani i Lisabonu i centar za obuku za sudija u Budimpešti.

²³ Ogranak u Minhenu biće nadležan za mehanički inženjering, a ovaj u Londonu za sporove u vezi sa farmaceutskim proizvodima.

²⁴ Čl. 6, st. 1 Sporazuma JPS.

²⁵ Čl. 7, st. 1 Sporazuma JPS.

3.3. Sudije Jedinstvenog patentnog suda

Što se tiče sudija, Sporazumom o jedinstvenom patentnom sudu predviđene su dve kategorije sudija: pravno kvalifikovane sudije i tehnički kvalifikovane sudije. Sudije moraju biti državljani države članice ugovornice, koji ispunjavaju najviše kriterijume u pogledu obavljanja pravosudne funkcije, imaju iskustva u oblasti patentnih parnica i dobro znanje bar jednog službenog jezika Evropskog zavoda za patente (engleski, francuski, nemački).²⁶

Pravno kvalifikovane sudije moraju imati kvalifikacije koje se traže za izbor u pravosudnu službu u državi članici ugovornici,²⁷ a tehnički kvalifikovane sudije moraju imati univerzitetsku diplomu i dokaze o stručnosti u oblasti tehnologije, kao i dokaze o poznavanju građanskog prava i postupka relevantnih za patentne parnice.²⁸ Svako veće Jedinstvenog patentnog suda mora imati internacionalni sastav.

Što se tiče načina izbora sudija, kandidati mogu aplicirati direktno Jedinstvenom patentnom sudu. Savetodavni odbor Jedinstvenog patentnog suda utvrđuje listu najpogodnijih kandidata za imenovanje za sudije Jedinstvenog patentnog suda. Na osnovu te liste, Upravni odbor Jedinstvenog patentnog suda imenuje sudije Jedinstvenog patentnog suda na osnovu zajedničkog dogovora.

Savetodavni odbor se sastoji od patentnih sudija i stručnjaka za patentno pravo i patentne parnice sa najvišim priznatim kvalifikacijama.²⁹ Upravni odbor se sastoji od po jednog predstavnika iz svake države članice ugovornice. Inače, predviđeno je da je i Evropska komisija prisutna na sastancima Upravnog odbora u svojstvu posmatrača.³⁰

3.4. Nadležnosti Jedinstvenog patentnog suda

Jedinstveni patentni sud, po pravilu, ima isključivu nadležnost za građanske parnice koje se tiču evropskih patenta i evropskih patenata sa

²⁶ Čl. 15, st. 1 Sporazuma JPS.

²⁷ Čl. 15, st. 2 Sporazuma JPS.

²⁸ Čl. 15, st. 3 Sporazuma JPS.

²⁹ Čl. 14, st. 2 Sporazuma JPS.

³⁰ Čl. 12, st. 1 Sporazuma JPS.

unitarnim dejstvom (ipak, tokom prelaznog perioda, predviđeni su izuzeci od ove isključive nadležnosti)³¹.

Jedinstveni patentni sud ima takođe isključivu nadležnost u pogledu tužbi u vezi sa odlukama Evropskog zavoda za patente u sprovođenju zadataka utvrđenih u Uredbi (EU) 1257/2012 o unitarnoj patentnoj zaštiti.

Nacionalni sudovi ostaju nadležni za tužbe koje ne potpadaju pod isključivu nadležnost Jedinstvenog patentnog suda.

Sporazumom o JPS detaljno su predviđene nadležnosti veća Suda prve instance JPS:³²

- Tužbe za ili u vezi sa povredom, privremene i zaštitne mere i zabrane, štete ili kompenzacije koje proizilaze iz privremene zaštite i/ili prethodne upotrebe podnose se:
 - Lokalnom/regionalnom odeljenju gde je došlo do povrede, ili gde tuženi ima prebivalište ili mesto poslovanja;
 - Ako tuženi nema prebivalište ili mesto poslovanja unutar države članice ugovornice: lokalnom ili regionalnom odeljenju, gde je došlo do povrede ili centralnom odeljenju;
 - Ako država članica ugovornica nema lokalno/regionalno odeljenje, centralnom odeljenju;
- Tužbe za opoziv podnose se centralnom odeljenju, osim ako je tužba između istih strana koja se odnosi na isti patent podneta lokalnom ili regionalnom odeljenju, onda ove tužbe mogu biti podnete samo istom lokalnom/regionalnom odeljenju;
- Ako je protivtužba za opoziv pokrenuta u slučaju tužbe za povredu lokalno/regionalno odeljenje može :
 - Nastaviti sa obe tužbe;
 - Uputiti protivtužbu za opoziv centralnom odeljenju (bifurkacija); ili
 - Uz saglasnost stranaka, uputiti ceo slučaj centralnom odeljenju;
 - Stranke se mogu dogovoriti da podnesu tužbu odeljenju po njihovom izboru, uključujući centralno odeljenje.
- Tužbe koje se tiču odluka EZP u obavljanju poslova iz člana 9 Uredbe (EU) 1257/2012 o unitarnoj patentnoj zaštiti uvek se podnose centralnom odeljenju.

³¹ Čl. 32 Sporazuma JPS.

³² Čl. 33 Sporazuma JPS.

Jedinstveni patentni sud je zajednički sud za sve države članice potpisnice Sporazuma o jedinstvenom patentom sudu. Ovim sporazumom izričito je predviđeno da je JPS dužan da poštuje i primenjuje pravo Unije i zajedno sa Evropskim sudom pravde obezbediti njegovu korektnu primenu i ujednačeno tumačenje. Jedinstveni patentni sud ima obavezu, kao i svaki nacionalni sud, da postavi prethodno pitanje Evropskom sudu pravde u skladu sa članom 267 Ugovora o funkcionisanju EU.³³

Sporazumom o jedinstvenom patentnom sudu predviđen je prelazni (tranzicioni) period koji iznosi sedam godina, ali ga Upravni odbor može produžiti za period do još sedam godina na osnovu konsultacija sa korisnicama patentnog sistema i mišljenjem Suda.

Na ovom mestu, dakle u vezi sa prelaznim ili tranzicionim periodom, pravi se razlika između evropskog patenta i evropskog patenta sa unitarnim dejstvom.

Tokom prelaznog perioda, kada je reč o evropskom patentu bez unitarnog dejstva, moguće su sledeće opcije :

- Tokom prelaznog perioda, tužbe za povredu ili opoziv mogu se i dalje podnositi nacionalnim sudovima;³⁴
- Tokom prelaznog perioda titular – ili podnosilac zahteva – evropskog patenta dodeljenog ili primeljenog pre završetka prelaznog perioda ima mogućnost da izuzme (*opt-out*) patent/patentnu prijavu, osim ukoliko je tužba već podnesena JPS; tom cilju, on upisuje *opt-out* u registar; *opt-out* stupa na snagu upisom u registar; moguće je povući takav *opt-out* u svakom trenutku.³⁵

Ne postoji mogućnost za *opt-out* za evropski patent sa unitarnim dejstvom.

JPS zasniva svoje odluke na pravu Unije (uključujući Uredbu 1257/2012 o unitarnoj patentnoj zaštiti i Uredbu 1260/2012 o unitarnoj patentnoj zaštiti koja se tiče prevođenja), Sporazumu o JPS, Konvenciji o izdavanju evropskih patenta, drugim međunarodnim sporazumima koji se primenjuju na patente i obavezuju sve države članice ugovornice i nacionalnom pravu.³⁶

³³ Čl. 21 Sporazuma JPS.

³⁴ Čl. 83, st. 1 Sporazuma JPS.

³⁵ Čl. 83, st. 3 Sporazuma JPS.

³⁶ Čl. 24 Sporazuma JPS.

3.5. Jezik na kome se vodi postupak u okviru Jedininstvenog patentnog suda

Kada je reč o jeziku na kome se vodi postupak u okviru JPS, u Sudu prve instance pravilo je da je to zvanični jezik ili jedan od zvaničnih jezika države članice ugovornice u kojoj se nalazi lokalno odeljenje ili zvanični jezik/ci koje odrede države članice ugovornice koje dele regionalno odeljenje. Jezik postupka u centralnom odeljenju je jezik na kome je patent priznat (jezik patenta). Jezik postupka pred Apelacionim sudom je jezik postupka pred Sudom prve instance.³⁷

Ipak, od ovog osnovnog pravila postoje izuzeci:

- Države članice ugovornice mogu odrediti jedan ili više zvaničnih jezika EZP kao dodatne ili umesto njihovog zvaničnog jezika kao jezik postupka njihovog lokalnog ili regionalnog odeljenja;
- Strane se mogu složiti da koriste jezik patenta (primenjuje se takođe i u Apelacionom sudu);
- Uz saglasnost strana, nadležno veće Suda prve instance može odlučiti da koristi jezik patenta;
- Na zahtev jedne od stranaka i nakon saslušanja drugih strana i nadležnog veća Predsednik Suda prve instance može odlučiti da koristi jezik patenta.

Kada je reč o prevođenju, Sporazumom o JPS predviđeno je da je potrebno da svaki dokument bude preveden na jezik postupka. Podnosilac dokumenta snosi troškove prevoda. Ipak, postoji mogućnost da ovaj trošak nadoknadi strana koja izgubi spor.³⁸ Svako veće Suda prve instance i Apelacionog suda može, u meri u kojoj je to potrebno, izostaviti zahteve za prevođenjem.³⁹

Pod određenim okolnostima kada je tužba za povredu podneta centralnom veću Suda prve instance tuženi koji ima prebivalište ili mesto poslovanja u državi članici ugovornici ima pravo da dobije prevode relevantnih dokumenata na jeziku države članice prebivališta ili mesta poslovanja. Troškove pokriva tužilac.⁴⁰

³⁷ Čl. 49 i 50 Sporazuma JPS.

³⁸ Pravilo 7 Nacrta poslovnika JPS.

³⁹ Čl. 51, st. 1 Sporazuma JPS.

⁴⁰ Čl. 51, st. 3 Sporazuma JPS.

Kada predsjednik Suda prve instance (na zahtev jedne od strana i nakon saslušanja drugih strana i nadležnog veća) odluči da se koristi jezik na kome je patent priznat kao jezik postupka Predsednik suda, takođe, ocenjuje da li postoji potreba za specifičnim prevodima i tumačenjima.⁴¹

Ukoliko jezik postupka pred Apelacionim sudom nije jezik postupka pred Sudom prve instance, postoje prevodi za sudije Apelacionog suda. Tada sudija izvestilac može naložiti podnosiocu žalbe da podnese prevode na jezik postupka pred Apelacionim sudom pisanih podnesaka i drugih dokumenata koje su podnele stranke kao i odluke ili naredbe Suda prve instance. Troškove pokriva podnosilac.⁴²

Ukoliko sudija izvestilac odluči da je simultano prevođenje prikladno, onda troškove pokriva JPS. U slučaju da sudija izvestilac odbije da naredi simultano prevođenje, stranke mogu tražiti, ukoliko je to praktično izvodljivo, da se organizuje, simultano prevođenje o njihovom trošku.⁴³

Jelena Čeranić, Ph.D,

Research associate at the Institute of Comparative Law in Belgrade

Assistant professor at the Faculty of Law of the University of Banja Luka

**UNIFIED PATENT COURT – NEW JUDICIARY BODY
ESTABLISHED FOR THE SETTLEMENT OF DISPUTES
RELATING TO THE EUROPEAN AND UNITARY PATENTS**

Summary

The paper deals with the Unified Patent Court established for the settlement of disputes relating to European patents and European patents with unitary effect. On February 19, 2013 the Agreement on a Unified Patent Court was signed by 24 states (Poland and Spain refused to sign it) and Bulgaria as 25th state signed it in March 2013. On the current timeline

⁴¹ Čl. 49, st. 5 Sporazuma JPS. .

⁴² Pravilo 232 Nacrta poslovnika JPS.

⁴³ Čl. 51, st. 2 Sporazuma JPS i Pravilo 109 Nacrta poslovnika JPS.

it is likely that the system will be operational from the beginning of 2015 following the ratification by each Member State (or at least 13 Member States, as long as Britain, France and Germany are among them). After introductory notes with regard to the establishment of unified patent protection system in the European Union, the first part of the article is devoted to the problems on the road of establishment of the Unified Patent Court. The special attention is paid to the relations between the Unified Patent Court and The European Court of Justice. In the second part of the article, the author presents the most important provisions of the Agreement on a Unified Patent Court related to competence of the Court, eligibility criteria for the appointment of judges, language of proceedings etc.

Key words: Unified Patent Court, unitary patent, European patent, European Union, European Court of Justice.